

Tarım Ürünleri Piyasaları

KURU FASULYE

Strateji Geliştirme Başkanlığı
TEPGE

Haziran 2021

Dünya Kuru Fasulye Verileri (bin ton)

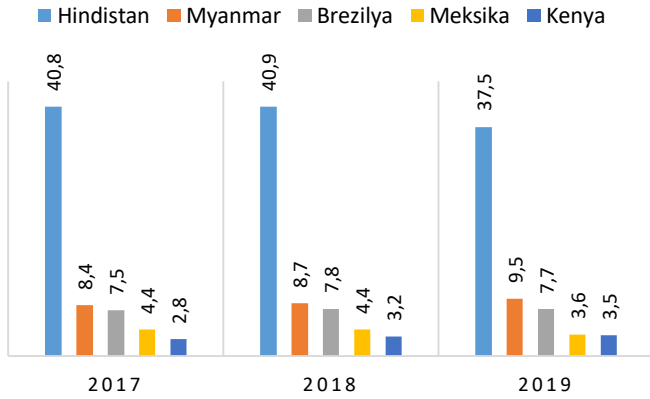
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim (%) ¹
Alan (bin ha)	31.952	35.553	37.267	36.448	33.818	-7,2
Verim (ton/ha)	0,89	0,83	0,86	0,84	0,87	3,6
Üretim	29.099	30.149	32.818	31.307	30.213	-3,5
İthalat	3.929	4.332	4.206	4.924	2.352	-52,2
İhracat	4.288	6.927	4.208	4.240	2.513	-40,7

Kaynak: FAO;(25.05.2021) ¹/Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir.

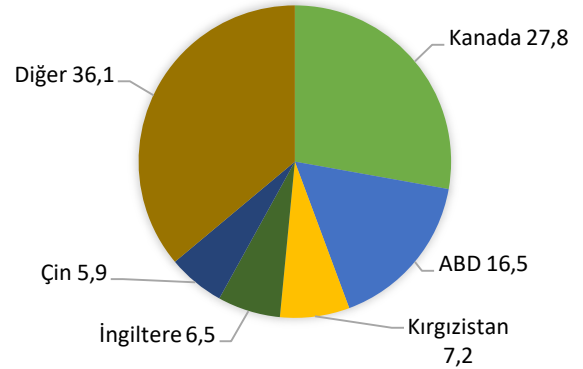
Baklagiller içerisinde kuru fasulye dünyada en fazla ekim alanına sahip olan ürün olup 105 ülkede yetiştirilmektedir. Daha çok Asya ve Amerika kıtalarında yetiştirilen kuru fasulye ekim alanları 2015 yılında 32 milyon ha düzeyinde iken; 2019 yılında %5,8 artış göstererek 33 milyon ha'ya ulaşmıştır. 2019 yılı FAO verilerine göre kuru fasulye; baklagil ekim alanlarının %37'sini, baklagil üretiminin ise %33'ünü oluşturmaktadır. 2019 yılı itibariyle 33 milyon ha alanda 30 milyon ton kuru fasulye üretimi gerçekleşmiştir.

2018-2019 yılları arasında kuru fasulye ekim alanları %7,2 ve üretim ise %3,5 oranında azalmıştır. Kuru fasulye ekim alanlarında ilk sırada 12 milyon ha ile Hindistan gelmektedir. Hindistan'ı Myanmar (3,2 milyon ha) ve Brezilya (2,6 milyon ha) izlemektedir. Üretimde ise yine Myanmar 5,8 milyon ton ile ilk sırada yer almaktadır. Myanmar'ı sırasıyla Hindistan (5,3 milyon ton) ve Brezilya (2,9 milyon ton) izlemektedir.

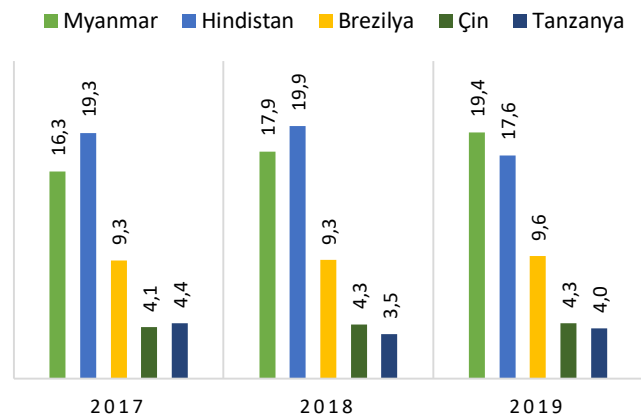
Kuru fasulye ekim alanında önemli ülkeler (%)

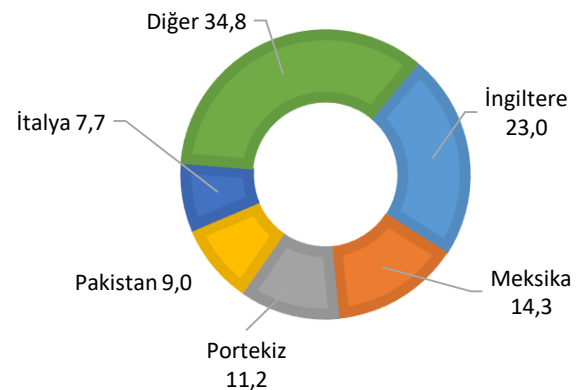
Ülkelere göre dünya kuru fasulye ihracatı (2020, %)

Kuru fasulye üretiminde önemli ülkeler (%)

Kuru fasulye ithalatında önemli ülkelerin payı (2020, %)

Küresel kuru fasulye dış ticaretinde 2020'de bir önceki sezona göre ithalatta %52,2 ihracatta %40,7 azalma söz konusudur. Kuru fasulye ihracatında ilk sırayı Kanada (699 bin ton) almaktadır. Kanada'yı Amerika (416 bin ton) ve

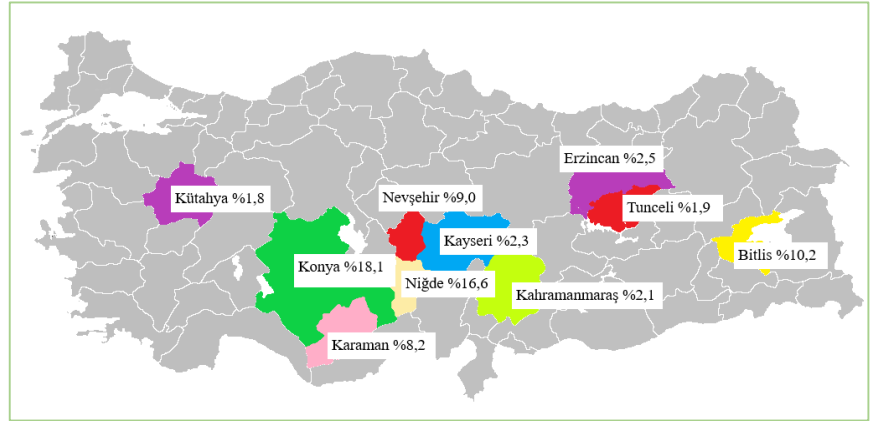
Kırgızistan (181 bin ton) izlemektedir. İthalatta ise ilk sırada İngiltere (424 bin ton) yer almaktadır. İngiltere'yi sırasıyla Meksika (265 bin ton) ve Portekiz (208 bin ton) izlemektedir.

Türkiye Kuru Fasulye Verileri (ton)

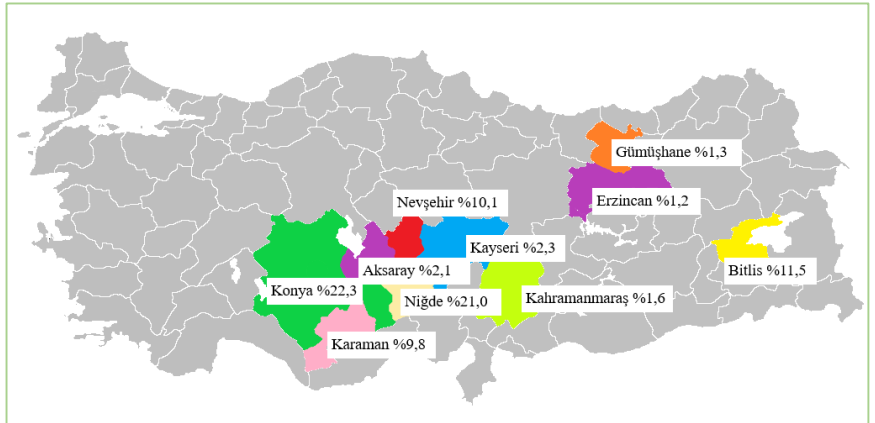
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Değişim (%) ¹
Alan (ha)	93.584	89.820	89.722	84.805	88.936	4,9
Verim (kg/da)	251	262	266	259	271	7,1
Üretim	235.000	235.000	239.000	220.000	225.000	2,3
Yurt içi kullanım	281.435	284.008	285.785	301.856	292.900	-3,0
İthalat	52.918	56.643	66.573	117.921	28.232	-76,1
İhracat	3.898	5.050	17.159	103.129	10.064	-90,2
Kişi başına tüketim (kg)	3,4	3,4	3,3	3,5	3,3	-5,7

Kaynak: TÜİK (01.06.2021)¹/Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir. Piyasa dönemi Temmuz-Haziran

Kuru fasulye ekim alanları: 2020/21 üretim döneminde Türkiye'de kuru fasulye üretimi 102 bin ha alanda gerçekleşmiştir. Bu alanların yaklaşık %54'ü İç Anadolu Bölgesi'nde yer almış olup İç Anadolu Bölgesini %15 ile Doğu Anadolu Bölgesi izlemiştir. 2020 yılında bir önceki yıla göre verim %7,1 artmıştır. Kuru fasulye ekim alanlarında 2015/16 üretim dönemine göre 2020/21 üretim döneminde %10 civarında bir artış yaşanmıştır.

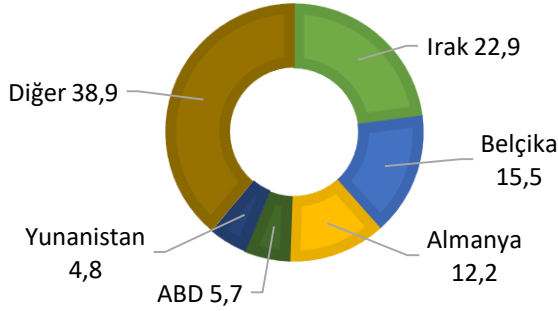
Kuru fasulye üretimi: 2020/21 üretim döneminde 280 bin ton olarak gerçekleşen Türkiye kuru fasulye üretiminin %68'i İç Anadolu Bölgesi'nden karşılanmıştır. Konya ili tek başına Türkiye'nin kuru fasulye üretiminin %22,3'ünü karşılamıştır. 2020 yılı kuru fasulye üretimi bir önceki yıla göre %24 oranında artış göstermiştir. TÜİK 2021 yılı bitkisel üretim 1. tahminine göre 2021/22 üretim döneminde kuru fasulye üretiminin 290 bin ton olacağı öngörülmektedir.

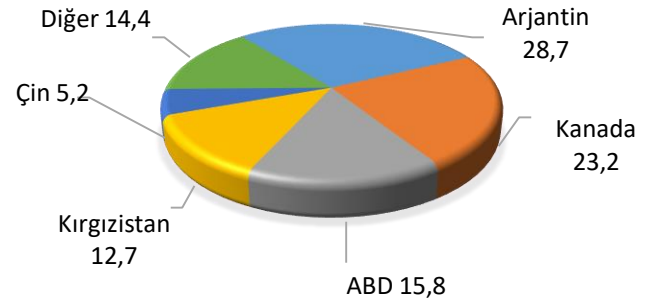
Kuru fasulye kullanımı: Türkiye'de 2018/19 itibarıyla kuru fasulye kullanımı 292.900 ton olarak gerçekleşmiş olup, bunun %94,2'si tüketilmiş, %3,3'ü ise tohumluk olarak kullanılmıştır.

Kuru fasulye dış ticareti: 2020 yılında TÜİK Özel Ticaret Sistemi verilerine göre ithalat 53.611 ton olarak gerçekleşmiş olup ithalatın %40 kadarı Arjantin, Kanada, ABD ve Çin'den yapılmıştır. 2020 yılında ihracat ise 6.768 ton olarak gerçekleşmiş olup ihracatın %44 kadarı Irak, Belçika, Almanya ve ABD'ne yapılmıştır. 2021 yılının ilk dört ayında ithalat 7.207 ton olarak gerçekleşmiş olup ithalatın %77 kadarı Kanada, Kırgızistan ve Arjantin'den yapılmıştır. 2021 yılının ilk dört ayında ihracat ise 3.695 ton olarak gerçekleşmiş olup ihracatın %62 kadarı Irak, Almanya, Belçika ve Suriye'ye yapılmıştır.

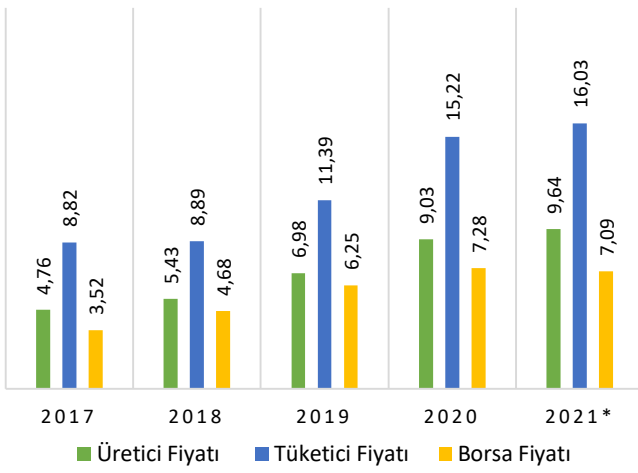
Türkiye kuru fasulye ihracatında önemli ülkeler (2020,%)

Türkiye'nin kuru fasulye ithalatı yaptığı ülkeler (2020,%)

TL/kg

TÜİK verilerine göre, 2021 yılı Mayıs ayı kuru fasulye üretici fiyatı 9,56 TL/kg olup bir önceki aya göre %0,52 oranında artış göstermiştir. Bir önceki yılın aynı ayına göre ise %6,00 oranında artış göstermiştir. 2021 yılı Mayıs ayı tüketici fiyatları ise 15,89 TL/kg olup, bir önceki aya göre %2,73 bir önceki yılın aynı ayına göre ise %4,06 artış göstermiştir.

Konya Ticaret Borsası hazır müstahsil satış fiyatı 2021 yılı Mayıs ayında 6,62 TL/kg olup bir önceki aya göre %5,96 azalış gösterirken, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %13,80 azalış göstermiştir.

Kaynak: TÜİK, KTB, (14.06.2021)

*/2021 yılı 5 aylık ortalama fiyat alınmıştır.

Türkiye'de Kuru Fasulye Destekleme Politikaları: Türkiye'de birçok ürüne uygulanan fark ödemesi desteği, girdi destekleri, yurtiçi sertifikalı tohum kullanım desteği ve organik tarım desteği kuru fasulyeye de uygulanmaktadır. 2020 yılında kuru fasulye fark ödemesi desteği 50 krş/kg olarak belirlenmiştir. Bunun dışında sertifikalı tohum kullanım desteği 30 TL/da, mazot desteği 22 TL/da, gübre desteği 8 TL/da, toprak analizi desteği ise 40 TL'dir. 2020 üretim sezonunda organik tarım kapsamında üretimi yapılan kuru fasulye, 1. kategori ürünler arasında yer almış olup, belirlenen destek miktarı 100 TL/da'dır. Tarımsal destekler ürün maliyetlerinin bir kısmını karşılayarak üreticiye ek gelir sağlamak amacıyla verilmektedir. Verilen desteklerin kuru fasulye verimine bölünmesiyle hesaplanan kilogram başına destekler; 2020 yılında 2016 yılına göre fark ödemesi desteğinde %67, sertifikalı tohum desteğinde ise %39 artış görülmektedir. 2020 yılında bir önceki yıla göre gübre desteği %100 ve sertifikalı tohum desteği ise %44 artmıştır.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Verilen Destek (TL/kg)					
	Fark Ödemesi	Toprak Analizi	Sertifikalı Tohum	Gübre	Mazot	Toplam
2016	0,3	-	0,080	0,087		0,422
2017	0,3	0,003	0,075	0,015	0,041	0,434
2018	0,5	0,003	0,075	0,015	0,053	0,646
2019	0,5	0,003	0,077	0,015	0,085	0,681
2020	0,5	0,003	0,111	0,030	0,081	0,725

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları

	2016	2017	2018	2019	2020
Kuru Fasulye Fiyatı (TL/kg)	4,15	4,76	5,43	6,98	9,03
Destek (TL/kg)	0,42	0,43	0,64	0,68	0,72
Kuru fasulye Fiyatı + Destek (TL/kg)	4,57	5,19	6,07	7,66	9,75
Gübre Fiyatı (TL/kg) (DAP)	1,53	2,38	2,75	2,65	2,62
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,89	4,69	5,78	6,43	6,07
Tohumluk Fiyatı (TL/kg)	15,56	19,54	13,72	16,49	20,22
1 kg Kuru fasulye ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Kuru Fasulye/Gübre	2,71	2,00	1,97	2,63	3,45
Kuru Fasulye + destek/Gübre	2,99	2,18	2,21	2,89	3,72
Kuru Fasulye/Mazot	1,07	1,01	0,94	1,09	1,49
Kuru Fasulye + destek/Mazot	1,17	1,11	1,05	1,19	1,61
Kuru Fasulye/Tohum	0,27	0,24	0,40	0,42	0,45
Kuru Fasulye + destek/Tohum	0,29	0,27	0,44	0,46	0,48

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Kuru Fasulye Girdi Pariteleri

Kuru fasulye fiyatı 2020 yılında bir önceki yıla göre %29,37 artarken, mazot fiyatı %5,60 ve gübre fiyatı %1,13 oranında azalmıştır. Kuru fasulye fiyatındaki artışın yüksek olması ve mazot ve gübre fiyatında yaşanan düşüş, paritelerin artış göstermesini sağlamıştır. Nitekim, 2020 yılında 1kg kuru fasulye ile alınabilecek destekler hariç kuru fasulye/mazot paritesinde %37,04, kuru fasulye/gübre paritesinde ise %30,85 artış yaşanırken; destekler dahil paritelerde ise sırasıyla %34,83 ve %28,74 artış yaşanmıştır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye’de nohuttan sonra en çok üretimi yapılan baklagil olan kuru fasulyenin 2020 üretim döneminde 102 bin ha alanda üretimi gerçekleşmiş olup, Kuru fasulye ekim alanlarında 2016 yılına oranla 2020 yılında %15 civarında bir artış yaşanmıştır. 2020 yılında bir önceki yıla göre kuru fasulye verimi %7, üretimi ise %24 artmıştır.

Türkiye’de kuru fasulyeye verilen destekler üreticilerin kuru fasulyeye yönelmelerine olanak sağlamıştır. Ayrıca sertifikalı tohum kullanım desteğinin artması üreticileri sertifikalı tohum kullanmaya teşvik etmiştir. Bu durum kuru fasulye verimini ve dolayısıyla kuru fasulye üretim miktarını artırmıştır.

Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını insan yaşamını etkileyen tarım dahil tüm sektörlerde olumsuz etki yaratmaktadır. Karantina koşulları nedeniyle ekim ve hasat sezonları göz önüne alındığında girdi ve işçilik temini, pazara erişim ile ürünlerin dış pazara ulaşımı gibi konularda sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca karantina koşulları gereği tüketici evde uzun süre depolayabileceği baklagillere yönelmiştir. Baklagillere olan talepteki ani artış kuru

fasulyenin de uluslararası piyasalarda fiyatını artırmıştır. Bu durumda ülkeler iç piyasada yeterliliğin ve fiyat istikrarının sağlanabilmesi için ihracatı durdurma, ithalat vergilerinin sıfırlanması gibi önlemlere başvurmuştur. Dünya genelinde pandeminin talep artışına neden olması ve arzda ortaya çıkardığı sorunlar nedeniyle fiyat artışlarının devam edeceği öngörülmektedir. Ancak artan uluslararası talep dikkate alındığında yurt içi piyasalarda arz talep dengesi açısından, üretimde devamlılığın sağlanması ve ihracata yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir. Türkiye’de 2019/2020 üretim döneminde kuru fasulye üretiminin pandemiden olumsuz etkilenmediği söylenebilir. Nitekim ekim alanlarının artması ve sertifikalı tohum kullanımının yaygınlaşmasıyla üretim miktarı artış göstermiştir. Aynı zamanda 2019/20 üretim döneminde bir önceki üretim dönemine göre kuru fasulye ithalatında %62 oranında bir azalma yaşanmıştır ve yeterlilik oranı ise %72’den %76’ya çıkmıştır. Buna rağmen pandeminin yaşandığı 2020 yılında kuru fasulye üretici tüketici ve borsa fiyatlarında önceki yıllara nazaran daha fazla artış olduğu gözlenmiştir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Zeynep KANAT, zeynep.kanateker@tarimorman.gov.tr , +90 312 2875833